
RECENZE

ZBRANĚ PROTI ŽIVÉ SÍLE

LUMSDEN, M.: Anti-personnel Weapons
Taylor & Francis Ltd., London 1978

Kniha z pera Malverna Lumsdena, autora známé monografie o zápalných zbraních (1975), příslušníka Stockholmského ústavu pro mírový výzkum (SIPRI) je další vynikající monografií vypracovanou na ústavu, zřízeném v r. 1966 na paměť 150 let nepřerušného míru ve Švédsku, nezávislé mezinárodní instituci, dotované švédským parlamentem, která se zabývá problémy míru a válečných konfliktů se zvláštním zřetelem na odzbrojení a kontrolu zbrojení.

Moderně zpracovaná publikace s bohatou bibliografií se zabývá historií, současným stavem a vývojovými tendencemi, technickými, zdravotnickými a právními aspekty použití zbraní určených proti živé síle (s výjimkou jaderných, chemických, biologických a zápalných zbraní, jimž byly věnovány jiné zdařilé monografie SIPRI).

Vedle stručného souhrnu a úvodu je kniha členěna do devíti kapitol.

Prvá kapitola shrnuje historický vývoj zbraní proti živé síle od starověku do začátku našeho století.

Ve druhé kapitole je čtenář seznámen s vývojem od první světové války do vietnamské války. Těžiště této části spočívá v nejnovějším období, tj. v indočínské válce 1961—1975 s popisem nově zavedených zbraní a jejich účinků (konvenční vysoce výbušná munice, palivovzdušné výbušniny, malorážové střelivo s vysokou ústovou rychlostí střely aj.) s rozбором vlivu této války na rozpoutání soudobých závodů ve zbrojení.

Třetí kapitola podává ze zdravotnického hlediska velmi cenné informace o poranění střelnými zbraněmi a o balistice těchto zbraní s důrazem na malorážové střelivo a mechanismus zraňujícího účinku (hydrodynamická tlaková vlna, kavitace, tlakové změny, tvar střely, její stabilita, deformace aj.), zranění explozivního

typu, lokální účinky na různých částech těla, obecné patologické účinky, rannou infekci a léčení poranění.

Ve čtvrté kapitole se popisuje soudobá běžná střelecká výzbroj, zavedená v obou světových koaliciích (ráže 7,62 a 5,56 mm), včetně nekonvenčních malorážových zbraní a tendencí ve vývoji muniční technologie. Zde se v doplňku dá nalézt kompletní seznam světových výrobců soudobé střelecké výbroje.

Pátá kapitola si všímá fragmentačních zbraní, rozebírá jejich účinky na živou sílu a zejména uvádí jejich konstrukční principy.

V šesté kapitole pojednává autor o výbuchu a výbušných zbraních. Vychází přitom z fyzikálních pochodů, primárního účinku na organismus, osvětluje sekundární a terciární poranění výbuchem a dodatečné patologické účinky výbušných zbraní. Zde jsou též uvedeny informace o konvenční vysoce výbušné munici, demoličních (konkusních) pumách i o moderních palivovzdušných (FAE, FAX) výbušninách.

Sedmá kapitola je velmi pestrým souborem údajů o zbraních se zpožděným účinkem.

Osmá kapitola obsahuje pojednání o moderních vývojových typech výbroje, tj. o elektrických, akustických zbraních a dále i o výbroji založené na elektromagnetickém záření (světelném, laserovém a mikrovlňném). Z moderních směrů zde chybí snad jen údaje o zbraních na principu paprsku částic (particle-beam weapons).

Devátá kapitola se zabývá vývojem válečného práva v souvislosti se zbraněmi proti živé síle. Uvádí výbušné střelivo v souvislosti s Petrohradskou deklarací, střely dum-dum ve spojitosti s konferencí v Haagu (1899), pojednává o válečném právu v praxi první a druhé světové války, rozebírá návrh mezinárodního výboru Červeného kříže z let 1956—1958 a současné

úsilí o zákaz určitých typů zbraní. Tato část obsahuje rovněž několik doplňků s materiály důležitých zasedání Valného shromáždění OSN a pro našeho čtenáře i zajímavá pravidla použití některých zbraní vojenskými silami USA ve Vietnamu včetně jejich kritiky.

Tak jako všechny monografie SIPRI, i tato práce se vyznačuje zasvěceností, věcným pojetím, autentičností, zaměřením na nejmodernější údaje a obsažností citovaného písemnictví. Na 299 stranách je shromážděna bohatá faktografie, podávající dokonalý obrázek o současném stavu výzbroje určené proti živé síle.

Z vojenskotechnického a vojenskomedicínského hlediska je nesmírně cenné, že jde o ojedi-

nělou publikaci, která shrnuje fakta o nejmodernějších typech a principech výzbroje určené proti živé síle, způsobující dříve neobvyklá, rozsáhlá, popřípadě mnohočetná poranění, jako je zejména malorážové střelivo s vysokou ústovou rychlostí střely, fragmentační munice, vysoce výbušná munice, palivovzdušné (FAE, FAX) výbušniny, další nové typy konvenční munice včetně zbraní se zpožděným účinkem, jakož i výzbroj využívající elektromagnetického záření.

Pro tyto důvody by tato publikace a v ní obsažené informace rozhodně neměly zůstat stranou pozornosti.

Plk. doc. Ing. Jiří Matoušek, DrSc.